

Literaturari lilura

Juan Ramon MAKUSO

Amaierak du liburuaren nondik norakoa. "Traba nintzen baina kabitu naiz." Eta aurkikuntza liburuaren izenburuan dugu, "Inon izatekotan". Eta Juan Luis Zabalak inon izatekotan, literaturan aurkitu du bere burua. Idazlea baino, pertsona dugu, letren, lerro artean. Bere gatzaroan hasitakoari, eta berau eramaten dion ildoari jarraituz, bere idazkera, garaiazen garaikoa da. Kezka, unekoa baita. Eta liburuaren tonua horixe da. Bizitzaren trapezioaren ariketa bat. Eta hau esker-tzen da. Pertsonala da. Eta idazleak aurkitu du bere lekua:

Inon izatekotan hemen naiz.
hitz aldrebes-nahi hauetan,
bizia iraintzeko saio hauetan,
poesian.

Gainerakoan, ez naiz
izan beharrekoa baino,
ezinbeste huts.

(...)

Izatekotan heriotza dateke
biziaren aurkako borrokan
poesiaz haratago arma bakarra.

Baina hori ere hain du berea biziak!

Eta idazleak, lekua uzten dio Pipiri. Bai, arestian aipatu dudan, pertsona, gizakia. Eta azpimarratu behar da hemen, gizabanakoa. Gizabanakoak erakusten baitu bere bakardadea, besteen aldean, ezberdina dena. Eta hori, badakigu gure gizartean ze ondorioak dituen: ez diogu barkatzen ezberdinari. Ezberdina izatea marka dakar —nahiz

eta gaur egun multzoak sortzeko, identitatea azken finean, markak ipintzen ditugun—.

Eta idazle giza ere bere burua aurkezten digu:

“Idazle gisa, oso erakargarria zait ezer ez izateak ematen duen askatasuna. Ezer ez izate hori sublimatu eta literatura bihurtzeko, jakina; hots, ezer ez izatea zerbait bihurtzeko. Kontraesana? Traizioa? Akaso. Krimen bat ez behintzat. Gainera, uste dut zarata handiegirik gabe egiten saiatzen naizela.

Gizakia idazle bihurtua. Baina gizakiak gainditzen du idazlea. Gizakiaren apaltasuna, nahiz eta inguratzen duena zarataz estalita dagoen. Baina Jaun Luisek aurkitu du bere lekua:

“Euskal literatura, euskal kultura, mundutxo erdi-ezkutu hau... Aberrri txiki bat da niretzat; bildu eta babesteko, sentitzeko eta sentiarazteko, bizitzeko leku bat...”

“Inon izatekotan” liburu apala da. Nik esango nuke, literaturaz landa, ausarta. Eskertu egiten baitu irakurleak horrelako adierazpenak gure bizitzan. Eta apaltasunetik ere, Juan Luis, uste dut ulertu dudala zuk idatzitakoa. Nahiz eta zuk kontrakoa adierazten duzun:

“Inoiz ez du inork nik idatzitako ezer neuk bezala ulertu. Irudipen hori daukat behintzat. Eta inoiz halakorik gertatuko den itxaropen handirik ere ez honezkero. Baina hala ere nik idatzi egin behar dut, eta zuek irakurri egin behar dituzue nik idatzitakoak.”

Kasu egin dizut, Juan Luis. Nik hau idazten dut beste norbaitek irakur dezan, eta ia leku bat aurkitzen duen “Inon izatekotan”.